

Mohamed KONE

Mohamed RONE pour Védrine



San 18nan - Zuwenkalo - san 1990
A songo : DOROME 10 - N° 221

kibaru

a bè bò kalo o kalo "AMAP" ka yamaruya kònò



"UDPM"

jekafø ye daamu ye (n° 2)

"OROLAN"
Roland SCHREYER
fatuli kunnafoni
be ne 8 la

Kalanbaliya kelé kéné be
Mali musow bolo (n° 3)

Je Koro ko kelenya

Malidenw ka kelenyatōn «UDPM» sigira sen min kan, san 1979 la, o ye kotoñogontala ye, n'o bë wele ko demokarasi; min daamu ye jekafō ni jekawale ye.

A bë mogɔ caman n̄ena ko ni jamana kelen kɔñomogow jera k'u faso baara pariti kelen kɔñɔ, ko wale fanbaw bë latige n̄emogɔ kunda dɔrɔn de ; ko tɔnden tɔw ta ye tuguli dɔrɔn de ye, n̄emogow kɔ, i ko bagankulu.

Maliden nkaniya numantigi galabu kēnew b̄ee b'a dɔn ko «UDPM» bangera farafinna ani Mali danbe koro jirisunba de koro, b̄ee b'i sigi min suma la, k'i hakilinataw jira, jama kunkankow kan.

O yoro faamuyali de kɔson, geløya waati in na, pariti be k'a cesiri tɔndenw bila-sirali walew latigeliw f̄e, walasa b̄ee k'a dɔn ko sigikakuma, n̄ogonlamen, kotoñogontala, n̄ogonfaamuya ani n̄ogonbona de ye pariti «UDPM» taalan ye jekawale sira kan.

Nka, a bë f̄o ko tulogerent te temen mogɔ kan, min t'a f̄e ka t̄inekuma men. Mogɔ bannen, k'a d'a kɔñoroko juguw kan, o bancogo ni mogɔ kodɔnbali bancogo te kelen ye.

Ode kɔson, ani b̄ee ka kan, k'a dɔn, k'an ka here be kelenya de la, sira b̄ee lajèlen kan, i ko: hadamadenyako, politikiko, nafasoroko, seko ni dɔnko, walasa Mali ka yiriwa, ka barika, k'a ka n̄etaa n̄ogoya.

An ka je k'an miirinataw n'an hakilinataw jira n̄ogon na «UDPM» kɔñɔ, bawo, ni kelenya ma min dilan, farafarali te se k'o dilan.

Balikukalan baarada ka n̄ogɔdan kunnasèbenniko la

San 1990 hukumu kònòna na, n'o ye balikukalan tògòla san ye, dabali caman tigèra balikukalan baarada «DNAFLA» f̄e. O dabali tigèlenw misali dò ye nyögòndan min labènna ka nyèsin jamaden bëe ma, denmisèn fara baliku kan.

Nyögòndan in ye kun saba de ye. Kun fòlò kéra marisikalo tile 16, arajo la, faso kan naani na, n'olu ye: bamanankan, fulakan, kòròbòròkan ani burudamèkan.

Bataki sòròlenw b'a jira ko nyögòndan in kèbaaw bènna mògò ba fila (2000) nyögònna ma bamanankan

na, bi kònòntòn ni saba (93) fulakan na, kèmè (100) kòròbòròkan, na, mugan (20) burudamèkan na.

Nyögòndan in hukumu kònòna na, jèkulu kérènkérènnèn dò sigira sen kan balikukalan baarada la, min ka baara nyèsinna kunnasèbènni sòròlenw lajèli ma filiko siratigè la. Jèkulu in ka baara bannen kò, jaabiwi y'a jira ko mògò hakè min ka kunnasèbènni nyèna, o ye:

—bamanankan na mògòkèmè saba ni bi wòorò (360);

—fulakan na mògò bi wòorò ni duuru (65);

—kòròbòròkan na mògò kèmè (100);

—burudamèkan na mògò mugan (20)

Ni mògò min b'a fè k'a dòn n'i tògò bë nin mògò kofòlen ninnu na, i bë se ka se balikukalan baarada nyèmògòsoba la.

Balikukalan baarada bë bëe ladònniya k'a fò ko nyögòndan kun filanan bë kë zuwènkalo tile 8, arajo la, kan naani in bëe la, nka mògò minnu ye kun fòlò sòrò, olu de yamaruyalen don k'a kë.

Kun sabanan, n'o ye laban ye, o bilala sètanburukalo tile 8 kan, n'o ye balikukalan yèrè tògòla don ye.

1990
Kalanbaliya këlesan

Këne bë Mali musow bolo

Dijë jamana höröjalenw ka tɔnba «ONU» bolofara min nesinnen bë kalankow ani sekow ni dɔonkow ma, n'o ye «UNESCO» ye, o ye san 1990 kuntaala ke kalanbaliya këlesan ye, dijë jamanaw bëe lajelen kono.

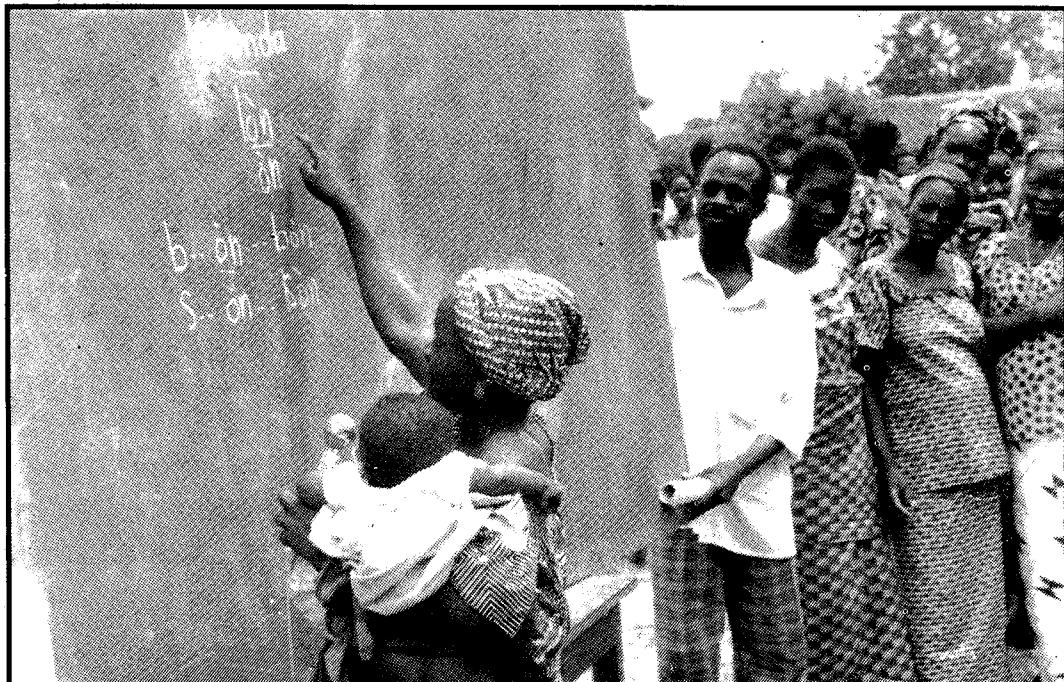
O siratige la, jamana kelen-kelen bëe bë k'i laben, ka fëerew tige, minnu bëna ke sababu ye, ka kalan dusu dɔn mɔgɔw kono, sanko balikukan.

Balikukan nafa ka bon dësëbagato jamanaw kono, minnu mɔgɔ kalanbali ka ca ni mɔgɔ kalannenw ye, n'o kelen bë sababu ye k'u ka sɔrɔkow ani yiriwalikow ni netaakow nagasi.

Jatemine kera ka Mali, Afiriki ani dijë dësëbagato jamanaw mɔgɔ kalanbaliw hake ke mɔgɔ 80 nɔgɔn ye, mɔgɔ 100 kulu kelen-kelen bëe kan.

A jirala ko muso kalanbaliw ka canice kalanbaliye kosëbe, k'o dun ye wale ye, min man kan, bawo, ko musow k'a cësiri n'u jɔyɔrɔ kolo ka girin fašobaa-ra la ni cew taw ye.

A bë fɔ ko n'i ye cë kelen kalan, k'i ye mɔgɔ kelen de kalan. Nka, ko n'i ye muso kelen kalan, k'i ye du kelen mumë kono mɔgɔ bëe lajelen de kalan.



Nin kuma de bë musow ka kalan nafa jira, k'a d'a kan, ni jamana du kelen-kelen kono mɔgɔ mumë bëe lajelen kalanna, kabini dugubaw kono, fo ka se dugumisenw kono, yiriwa bë ke sira bëe kan, bawo, bëe bë kalanbaliya dibi la.

Kabini kalanbaliya këleliko kuma fôra jamana nemogow fe, k'a geleya, Mali musow ka jamakuluton «UNFM» y'a koje sebemine, ka wuli k'i jo, k'a jira, ko ninan san 1990 te ban, ka sɔrɔ muso 500.000 hake ma kalan, jamana mumë kono.

O fëre latemecogo dantigera, k'a nefs musow ka jamakuluton bolofara kelen-kelen bëe ye. A faamuyali n'a waleyali bë Mali muosw bëe lajelen kunnawolo, bawo, musow n'a jira cew la, ko kalanbaliya këlekene kan, «solikawuli» koro te «solikase» ye.

A kera cogo o cogo, Mali musow dɔnnen bë n'u ka cësiri n'u ka timinandiya ye, minnu y'u masirilanw ye, këne suguya bëe lajelen kan, kabini kunun fo bi, n'u bë wele n'a ye, u yërew ka gintanw kënew, ani Afiriki ni dijë musow ka gintanw kënew kan.

Sisan, a bë se ka fɔ, ko kalanbaliya këlekene bë Mali musow bolo; k'u ka walew te kötigë, fo n'u y'u sago sɔrɔ waati min na. O dun ye ninan, san 1990 de y'i koro. O tuma... daga wulili la dë...

Kibaru kanubagaw

Mali Balikukalan Baaarada «DNAFLA» ka kunnafonilasela yamaruyalen min bë a ka ciyakèda kunnafoniw lase «KIBARU» ma, n'o ye Sumana KANE ye, o ye min sòrò ka di kibaru kanubagaw n'a lafasabagaw ma nin kalo in na, balikukalan wale nafamaw kan, o filè aw kòrò nin ye.

Awirilikalo tèmènen in tile 2 dògòkunsaba kalan dò daminèra Balikukalan Baarada nyémögòso la.

Kalan in kèra ka tugu weleli la, Balikukalan Baarada tun ye min kè arajo la ka nyèsin maaw ma, minnu ye dò kè nansarakalan na, nka n'u ma balikukalan kè.

Weleli in bë tali kè dabaliw la, minnu tun sigira sen kan.

Balikukalan Baarada fè ka nyèsin kunfinya kèlèli ma ka bò an ka jamana kònò.

Denmisèn bi saba ni fila de nana kalan in na ka weleli in jaabi.

Nka kiimèni y'a jira ko mògò mugan ni kelen de ye kalan in kè a nyè ma fo ka taa se a kuncèli ma

.Dògòkun saba in kònò kalandenw degera bamanankan signi n'a sèbènni sariyaw la, an'a sariyasun, ani jate kècogo a la . Nka kalan in dafara ni karamögòkalan ye .

Kalan kèra timinandiya ni sèbè kònò, ani nyògòbonya ni nyògòngasisigi .

Kalan kuncèli bennna kalotile 20 ma. Kuncèli in kèra nimisiwasa, nisòndiya ani foli ni walenyumandòn ni kunkòròta kènè ye, Balikukalan Baarada nyémögò dankan tun bë min kènè kan, ka

fara karamögò fila kan, n'olu ye je-limakan Jabate ni Nuhun Jakite ye, ani yen baarakèla wèrèw, ani kalandenw yèrè.

Jèmukan fila de fòra ka da jama tulokan. kalandenw ta ni nyémögò dankan ta.

Kalandenw ka jèmukan kalan-baga, Mamadu Isa Tarawele, y'a ka kuma daminè ni foli ye ka nyèsin Balikukalan Baarada baarakèlaw bëe ma, nka kérènkérènnenna la a nyémögòba n'u yèrè karamögò.

U ka nisòndiya n'u ka walenyumandòn jiralen kò, kalandenw kumana u ka jèmukan in kònò ka usinsi nafaw kan, minnu ka ca, wa n'u y'olu sòrò kalan in kònò..

Ka bo balikukalan baarada " DNAFLA " la

U yèrè ka fò la, kalan in kònò nafa caman sòròla, sira kura dayèlènna, Mamadu da sera minnu ma k'a a ka kuma kuncè:

«A jirala an na ko bamanankan ye kan ye, min tè se ka sèbèn walima ka kalan n'i ma signi ni sèbènni sariyaw kalan k'u dòn.

O fèn fila bë wolo gèlèyaw la, walima nògòyaw la, n'olu dò ye:

signidenw nunnafoli; dènni, kòbilaw, kanhakè ani dòrogoli ye.

An ye jate kècogo minnu ye tubabukan na, i n'a fò kafoli, dòbòli, sigiyòròmali ani tilali, olu bë kè bamanankan fana na.

NKa u dònni nògòyalan ye jatedenso dònni ye .

Sira kura dò fana dayèlènna an ye, n'o ye balikukalankaramögoya degeliye «Kalandenw ka kuma laban kèra foli ye ka nyèsin Balikukalan baarada baarakèlaw ma ka da n'u ka munyunkòrò kan.

Kalandenw ka jèmukankòfè, Balikukalan nyémögò dankan, n'o ye Ngolo Kulubali ye, o ye kuma ta ka foli ni tanuni kè fòlò, kalankow minisiri ani Balikukalan Baarada nyémögòba tògò la, ka nyèsin kalandenw ma ka da u ka timinandiya ni sèbè kan, u ye minnu jira kalan in senfè.

Nyémögò dankan ka jèmukan kònò, a da sera kuma caman, ko caman ma, minnu nafa ka bon kosèbè bëe bolo, sanko denmisènninw, hadamaden ka nyènayaya n'a ka dinyèlatigè nògòyalila, minnu bë bëe bila sira, kalanden fara karamögò kan, ka bëe dèmè i ka don-o-don baara la.

Nka, kérènkérènnenna na, nyémögò dankan y'a gèlèya kalandenw ma, u bòra ka kalan cogo min, u k'a nyini k'u jènyògòn n'u teriw n'u balimaw fana kalan ten.

N'o kèra kalannen na caya jamaña kònò, kunfinya n'a kélè ka ban pewu.

N'o dun kèra, gèlèya caman b'an kan sisan, a ka c'a la caman na bò olu la.

dɔnko kene

Ké mögo fɔ

Aaa !
 Konyò muso jugu
 I y'i fa sigi,
 Maloya kènè kan.
 Silamèfurusiri don ni sònsira.
 Konyòsodon ni bansira.
 A kèra cè fana bolo,
 Maloya ye,
 Maloya daganin fa.
 E maloya doni, ka girin koyi !
 Cè kunkolo fununna dè
 Maloya bolo.
 Fòlò maaw tun b'u yèrè faa
 mun na ?
 Ni nin jiradinyèna maloya,
 Tun y'a sòrò.
 Malo fèn o fèn ka di
 O y'a kini ye.
 A tòw dun ?
 An fara olu la.

Mohamèdi KONE
 Lakòlikaramògò. L. Nioro
 Nyòron Sahili
 (Mali).

Kuma kɔrɔma

Duuru fila bènna kònòntòn
 ma, a ma se ka tan bò cogo si
 la.

Musa TARAWELE
 ka bò Nyamana,
 Kalanbakòrò mara la (Mali)

Nin kèra cè dò ye. Cè in bòra
 a fa ka so ka taa i sigi dugu
 wèrè la. A ye du nyini yen k'a
 jò. O kòfè a ye muso furu ka
 denw sòrò. Don dò la, a n'a
 denw kèlèla, a dimina kosèbè,
 a y'a kanto a denw ma : «aw
 y'a' ku ta ka bò n ka du kònò,
 n bè n ka du feere.»

Kuma kɔrɔma

Denw ko u fa ma : «Baba, nin
 ye anw fa ka du ye, a tè feere
 dè ! Taa i fa ka du feere i faso
 la ». U ye mankan ci. Fa ko
 ale b'a ka du feere. Denw ko
 u tè bò du kònò, du tè feere.
 Du in ka kan ka to jòn ta la ?

Moriba SAMAKE
 ka bò Sebela
 Baginda mara la
 (Mali).

Saniya

Ee ! Malidenw !
 An ka duguw nògora k'u
 pòtòpòtò
 An ka duw nògora, u kèra
 Sununkunda ani baganma-
 rayòrò ye
 An ka siraw nògora k'u bée
 tinyè
 K'u bée kè dingèw ye.

Nògò man nyi
 Barisa a bè mògòw ka nyè-
 taasiraw geren k'u nagasi

N'an ma nògò bò an ka du-
 guw kònò

Ani an ka sirabaw kan
 Ka saniya bato

Nògò bèna finyè da an ka
 nyènamaya la.

Nògò de bè bana jugu bila
 mògòw la

An ka kan ka dugu kònònaw
 saniya

Fo dinyè bée k'a fò
 Barisa saniya ye kènèya
 Ani nyètaa ye.

Fajala Keyita

Jirituru

Ee ! n balima Sahelijamana
 mògòw
 A tè wuli
 A ye wuli an ka jiri turu
 Jirituru ye fènba ye,
 N'a nafa tè fò ka bân
 Jiri tè kè dògò dòròn ye
 Ja kèlèbaga, jiri don
 Sanji welebaga, jiri don
 Jama lajèyòrò ye jirisuma ye
 Bana kènèyalan, jiri don
 Jiri Fura bònennen de bè dugu-
 kolo diya

Jiri den ye jiri nafa dò ye
 So tè bili jiri kò

Ee ! n balimaw

A ye wuli an ka jiri turu.
 Ale de bè nyènamaya taam-
 siyènw

Jira dinyè kònò.

Yusufu Tunkara
 Lakòliden ka bò Tabakòrò

Kuma yoro

Ka bɔ Bobɔ Julaso

Ne Burahima Bancini Siriman daa Jara nisondiyalen bɛ nin lètèrè ci kibaru kanubagaw n'a lafasabagaw ma ani Mamadu Nyama JARA.

«N bɛ foli kè Koyan bɛ ye, cè fara muso kan.

Ne bɛ bò Koyan, Kati mara la; nka tuma min na, n bɛ bataki in sèbèn, o y'a sòrò n'bè Bòbò Julaso, Burukina jamana kònò.

N b'a fè ka kuma kòròma dò nyininkali k'aw la, min filè nin ye : «Nin kèra cèkòròba dò ye, denkè duuru tun b'a fè.

Denkè cè duuru ninnu wulila k'u bɛ t'u fa baro.

Un i fa ka baro diyalen den dò ko :

«baba, nyò bòrè da gèlèyara bi dè; nyò bòrè kelen waa duuru». Cèkòròba ko :

« e, Ala kana barika don nyò la abada, Ala ka nyò barika ban».

Kabini cèkòròba y'o fò yòrò min na, a denw wulila ka bò a kòrò, fò bɛe ladògònин; o y'i sigi cèkòròba kòrò yen, a ma wuli. N b'aw nyininka :

«denw bɛe ladògònин ye hakili sòrò wa, a m'a sòrò ? Kòrò jumèn bɛ cèkòròba ka kuma la ? Cèkòròba ka dugawu kòrò ye mun ye ?».

Burahima Bancini
Siriman Daa JARA
Bòbò Julaso
(Burukina-Faso).

Sunasari

Nin ye tobilicogo dò ye, min bɛ kè kòròbòròw fè donbaw la. A tògò ye «Sunasari»; ngòmikun kunbaba don, min bɛ jiran a danmana Faga kònò.

O Faga ye Faga belebele ye min pènpèrènnen don.

A ngòmiji bɛ dilan.i n'a fò ngòmi tòw, nka, ale bɛ dilan malo de la.

I b'a malo daji ka si, dugu mana jè k'a bunte, ka sòrò k'a nòoni su fè, dugu mana jè ka sòrò k'a jiran sògòmada fè.

Ale tè jiran ni tulu ye, a bɛ jiran ni bagan kòkolo sèmè de ye. O bɛ kè fininkolon de kònò k'a tereke faga kònò.

Ale faga fana nòròlen tè nyògòn na komi ngòmi fitinin. A ngòmi bɛ dun ni naji ye, walima di ni sirimè.

Aminata TURE
«AMAP» baarakèla
Bamako (Mali)

"AMAP"
ka barikadali
"OCED" ye

«OCED» ye Kanada jama-na ka sòroni kalanyiriwa jekulu de ye. A sigira sen kan san 1959, n'o san bi saba ni kelen ye nyinan san 1990 ye. A ka demen be se jamana 40 nogon de ma dijé kònò, Mali be minnu cema.

«OCED» ka demen sinsi-bere ye kalansiraw ni kunnafo-nisiraw ni jininisiraw ye. A ka demen te se diine jekuluw ni politiki jekuluw ma.



OCED

Kunnafonisèbenw yiriwali kadara kònò, sanko' minnu be bɔ Mali wolokanw na, Kanada jekulu kerenkerennen in n'o ye (OSEDI) ye, o ye sèbenfura toni 11 nin «JEKABAARA» la, n'o be bɔ «CMDT» ni «ODI-PAC» ka yamaruya kònò ani Mali wolokanw kunnafonisèbenw, n'oluye «KIBARU» ni «KABAARU» ni «XIBAARE» ye, n'olu saba-bee be bɔ «AMAP» kayamaruya kònò.

O siraitègè la, Mali kunnafonijensoba, n'o ye «AMAP» ye, o ka foli ani tanuni ni walejumandon be ka taa «OCED» ma, a ka demen na-fama in na.

Maana

Nin këra cè dò ye, a tun bë sunguruntigè kojugu. N'a mago tun bë a sungurun na, terikè bë taa o wele.

Don dò këra, a sungurun cè taara taama na. Muso ye ci bila kamalen ma k'a ka na.

Okèlen, surafana dunnèn kò, kamalen ye terikè bila ka taa sungurun wele.

O y'a sòrò u bë ka wo sògò kogo la ka bèn muso dayòrò ma. Terikè nana tuma min na, a y'i bolo don wo in fè. Jaa, o y'a sòrò muso in cè sòmina

Don dò wula fè, cè bòra k'a bë taa dugu la.

A kèlen ka dòonnin ta sira la, a seginna a kò ka na don k'i da. A nalen ko muso ma k'ale sè-gènnèn kòjugu, k'o ka da nyèfè, a yèrè b'i da kòfè bi.

Kamalen terikè nana k'a bolo don wo fè k'a bë muso kòri, cè y'a bolo minè k'a tigè fo a nònkkònku la.

O këra tuma min na, a y'a bolo sòori a ka dulokiba jukòrò ka taa fò kamaien ye k'ale ma se ka muso wele bi, k'o ka na u bëe taa nyògòn fè.

Terikè k'a ma k'o don o don a bë taa muso wele, bi o bë n'a jò k'a ma se, o tuma na u ka taa nyògòn fè.

U wulila ka sira minè.

U sera tuma min na, kamalen yèrè y'a bolo don, ani cè k'a t'a bolo ma, o bëe këra kelen

ye.

Komi terikè tun b'a fè kamalen bolo ka tigè k'a kë a ta nyògòn ye, o yòrò la, a wulila k'a fò : «A kë n ta si ye! a kë n ta si ye! a kë n ta si ye!».

Muso cè yèlèla, ka yèlè fo ka kamalen bolo tila a la. Kamalen y'i kanto terikè ma, a k'a fò cè y'a bolo tigè, oka fisaa k'a fò k'a ma se ka muso wele. Ale kòni bolo tè tigè ka kë terikè ta nyògòn ye.

Teriya farala, kamalen fana ye muso in k'a to yen .

Kasumu KULUBALI

Zoforé, OPNBB

Falaje

Terima saba

Nin ye terima saba de ka baronin ye.

Kelen tun ye kunkolo bele-bele ye, f'a taamatò kunkolo bë lamaga.

Filanen tun kònò ka bon i n'a fò muso kòrònin ta.

Sabanan tun senkala ka misèn i ko kalamanin.

“Nin terima saba de wulila don dò k'u bë taa dibò la kungo kònò.

U tugura nyògòn nòfè fo ka se kungo kònò.

U sera jiri dò ma, ngunun tun bë dalen o jiri la.

U y'u jò ka nyògòn nyininka, ni min bë yèlèn jiri in bala ka ngunun fiyè, yaasa ka di sòrò.

Kunkoloba ko k'ale bë yèlèn.

O yèlènna ka se jiri cèmancè

Seko ni

la dòròn, o kun farala jiriboloba dò la k'a kun ci. O sara.

Kònòba y'a kë yèlè ye k'o tè dabila, k'a kònò ci po.

O fana sara.

Senkalamisènnin siranna ka siran. O ye kungo minè ka boli, ka boli fo k'a sennin fila kari k'a b'a kòrò. O binna k'o fana faga.

An teri saba bëe dalen filè ka sa.

Jòn de bëna olu suw don sa, n balimaw ?

**Madamu Nanbele
Aminata Jara
DNACOOP, Bamakò**

I kòlòsi woyo la nteri

San finna, girin ka jò dabòra,
Ji nana, kònòna fili këra,
Ji woyora, si-ka hamí ?

Sòrò dògòyali

Sòrò dògòyali bë na ni mun ye

A bë danbew segin kò

A bë sabatili segin kò

A bë yèrèdòn segin kò

Nin wale ninnu bë bange mun na ?

Baarakèda la yuruguyurugu

Kanukèyòrò nkalontigè

Furuso kònò tigènyògònna

Ee ! N teri ! i kòlòsi woyo ji la.

**Sèki Fanta Madi Jakite.
Bamako (Mali)**

dɔnko

Ké mögo fɛ

Aaa !
 Konyò muso jugu
 I y'i fa sigi,
 Maloya kénè kan.
 Silamèfurusiri don ni sònsira.
 Konyòsodon ni bansira.
 A kéra cè fana bolo,
 Maloya ye,
 Maloya daganin fa.
 E maloya doni, ka girin koyi !
 Cè kunkolo fununna dè
 Maloya bolo.
 Fòlò maaw tun b'u yèrè faa
 mun na ?
 Ni nin jiradinyèna maloya,
 Tun y'a sòrò.
 Malo fèn o fèn ka di
 O y'a kini ye.
 A tòw dun ?
 An fara olu la.

Mohamèdi KONE
 Lakòlikaramògò. L. Nioro
 Nyoron Sahili
 (Mali).

Kuma kɔrɔma

Duuru fila bènna kònontòn
 ma, a ma se ka tan bò cogo si
 la.

Musa TARAWELE
 ka bò Nyamana,
 Kalanbakòrò mara la (Mali)

kεnε

Nin kèra cè dò ye. Cè in bòra
 a fa ka so ka taa i sigi dugu
 wèrè la. A ye du nyini yen k'a
 jò. O kòfè a ye muso furu ka
 denw sòrò. Don dò la, a n'a
 denw kèlela, a dimina kosèbè,
 a y'a kanto a denw ma : «aw
 y'a' ku ta ka bò n ka du kònò,
 n bè n ka du feere.»

Kuma kɔrɔma

Denw ko u fa ma : «Baba, nin
 ye anw fa ka du ye, a tè feere
 dè ! Taa i fa ka du feere i faso
 la ». U ye mankan ci. Fa ko
 ale b'a ka du feere. Denw ko
 u tè bò du kònò, du tè feere.
 Du in ka kan ka to jòn ta la ?

Moriba SAMAKE
 ka bò Sebela
 Baginda mara la
 (Mali).

Saniya

Ee ! Malidenw !
 An ka duguw nògora k'u
 pòtòpòtò
 An ka duw nògora, u kéra
 Sununkunda ani baganma-
 rayòrò ye
 An ka siraw nògora k'u bée
 tinyè
 K'u bée kè dingèw ye.

Nògò man nyi
 Barisa a bè mògòw ka nyè-
 taasiraw geren k'u nagasi

N'an ma nògò bò an ka du-
 guw kònò

Ani an ka sirabaw kan
 Ka saniya bato

Nògò bène finyè da an ka
 nyènamaya la.

Nògò de bè bana jugu bila
 mògòw la

An ka kan ka dugu kònònaw
 saniya

Fo dinyè bée k'a fò
 Barisa saniya ye kénèya
 Ani nyètaa ye.

Fajala Keyita

Jirituru

Ee ! n balima Sahelijamana
 mògòw
 A tè wuli
 A ye wuli an ka jiri turu
 Jirituru ye fènba ye,
 N'a nafa tè fò ka bân
 Jiri tè kè dògò dòròn ye
 Ja kèlebagà, jiri don
 Sanji welebagà, jiri don
 Jama lajèyòrò ye jirisuma ye
 Bana kénèyalan, jiri don
 Jiri Fura bònennen de bè dugu-
 kolo diya

Jiri den ye jiri nafa dò ye

So tè bili jiri kò

Ee ! n balimaw

A ye wuli an ka jiri turu.

Ale de bè nyènamaya taam-
 siyènw

Jira dinyè kònò.

Yusufu Tunkara
 Lakòlidèn ka bò Tabakòrò

"KIBARU" dilanbaga fôlô "OROLAN" fatura "BAARA" kéné kan

San 1990 Mëkalo tile 24 don kéra Malidenw dusukasi don ye, sanko minnu bë balikukalankow ni kunnafosébenkow kalama, n'olu bë dilan, sisan, Afiriki denw wolokan caman na.

Tuma min Afiriki bëe lajelen bë k'i laben, k'a ka kelenya sabatidon fintanw kë, san 1990 Mëkalo tile 25, n'o ye «OUA» sanyéléma 27nan ye, Mali ani Afiriki jamana tòw ni dijé dësébagatô jamana caman wërew demebaga sebë n'u teri sebë do fatura Pari, Faransi jamana kono.

Dijé dësébagatô jamanaw kanubaga juman min fatulen file nin ye, n'a tògo Roland SCHREYER, n'an b'a wele «OROLAN», a bë se ka fo, ko saya y'a soro kunnafonisébenkow sira de kan.

A ye san 20 hake de kë kunnafonisében kofolien ninnu sigili n'u yiriwali la, dijé jamana höröñalenw ka tònba «ONU» bolofara «UNESCO» tògo la, n'o jësinnebë kalankow, jininkow, sekow ani dònkok ma.

«OROLAN» bangera SUWISI jamana kono, a san 60 hake de ye nyinan. Abolominéyörô fôlô kéra Lagine Konakiri de ye, san 1970 mûme kono. San 1971 la, a ye baara damine «UNESCO» la. O jekulu tògo la, ani Mali kunnafonjensenso «AMAP» n'a balikukalanso «DNAFLA» mögo yamaruyalenw jera ka «KIBARU» nimorô fôlô dilan, san 1972 la.

Kabini san 1972 fo ninan san 1990, «OROLAN» bolo ni Mali kunnafosilaselaw bolo bë joggon bolo, cogoya la, min kéra wasako ani kunkorotako ye bawo, a ka cësiri de koso, «KABAARU» dilanna fulakan na, san 1983 la, ka «XIBAARE» fana dilanna marakan na, san 1989 la.

Nin kunnafonisében saba dilan nafole n'a minsw soroj noggoya sababu bora «OROLAN» de fôlô la, bawo, ale de wulila ka dijé jamana-baw n'a jekulubaw yaala, i ko SUWISI n'a joggonnaw, ka Malidenw ka baara kë daamu y'u bolo. Don kelen, da kelen, a m'a fo k'a sëgen na, a m'ajira k'a ninen na Mali ko, k'a d'a kan, a te san ke, n'a mase Mali kono, a ye Mali min sugandi, k'a k'a nidungo jamana ye.

Tuma bëe «OROLAN» bë Mali kono. N'a te Bamako, à bë Segu mûme kono. N'a te Segu, a bë Môti. A bë Mali kono cogo min na, a bë Afiriki jamana bëe kono, o cogo kelen de la. Nka bolofa bë Mali ta kan, k'a da baara këcogo juman kan, min y'a nimisiwasa kosebë, an'a teriw cayali,

"OROLAN"

ka fatuli ye KIBARU n'a joggonnaw kë falatow ye



Bamako kono, kabini san 1972 la,
OROLAN de ye Mali jamana...



...ani Afiriki kunnafonilaselaw kalan,
balikukan ni wolokanw sira kan.



OROLAN ka taama laban kéra Mali kono san 1989 la



Amadu GANI Kante ani OROLAN n'a
muso NANU n'a denke TERY

Mali kono. A yëre t'a teriw dòw jate dòwèr y'a balimaw ko, farafinyako ni farajeyako ma se ka ye balimaya min na cogo si. Amadu GANI Kante b'a teri mandiw la, ani minnu ka kow bëe tun ye kelen ye.

«UNESCO baarakelaw tun te «OROLAN» wele ni jamu wëre ye «KIBARU» ko. Bëe ko : OROLAN-KIBARU. O tògo k'er'a kunnawoloko ye, min ye dò far'a ka cësiri kan, walasa ka Mali deme. A fatura k'a t'o sira de kan. Mali ye fen o fen soro, a ye tògo o tògo soro kibaruko n'a joggonnaw la, fo ka na Mali k'a kow jenabo jamana ye, Afiriki mûme kono, o bëe sabau ye «OROLAN» de ye.

«OROLAN» fatura ka soro Mali ma tige a la. A fatura ka soro a yëre ma tige Mali la, bawo, a ma taa yorô si la, dijé kono, n'a ma Mali ni «KIBARU» mangutun dumanw fo yen, ka kunnafonikow nafaw jira, sanko dësébagatô ani kodonbaliya jamanaw kono, minnu bocogo kalanbaliya dibi la, o k'er'a ka dijélatigé baara ye, a fatura min sira kan.

«OROLAN» taara. A te segin tugun. A ye «KIBARU» n'a dögöninw kë falatow ye, kabini Senegali fo Keniya, ka temen Lagine, Nizeri, Burukina Faso, Benen, Gana, Togo, Kameruni, Santarafiriki, Gabon, Kongo, Zayiri, Tanzani, Madagasikari, n'a tòw bëe Afiriki kono minnu tun yiriwali jore b'a la kosebë. Nk'a bë kë cogo di ?

Mali n'a kunnafonidiso baarakelaw te se ka ninan «OROLAN» ko. «KIBARU» dilannaw n'a kanubagaw te se ka ninan a ko. Afiriki dësébagaw, balikukalanko ni kunnafoniko la, olu te se ka ninan a ko. A sara te se ka ke fen wëre ye foliko juman ko, a furumuso NANU n'a denke TERI ye, olu fila minnu dòron tor'a ko

Amadu GANI Kante Bamako (Mali)